

Beredskabsplan

for negativ social kontrol
og æresrelaterede konflikter

Indhold:

Hvem henvender beredskabsplanen sig til?	3
Definitioner	4
Bekymringstegn	5
Handling	6
Risikovurdering	7
Sikkerhedsplan	7
Relevant lovgivning	8

Hvem henvender beredskabsplanen sig til?

Beredskabsplanen er en handleguide, der henvender sig til medarbejdere i Norddjurs Kommune, som i deres arbejde med børn, unge og voksne kan støde på sager, hvor der er bekymring for negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter.

Formålet med beredskabsplanen er at gøre det lettere for dig som fagperson at handle korrekt og hensigtsmæssigt i disse sager, samt sikre at der på tværs af forvaltninger er en systematisk og effektiv sagsgang til håndtering af bekymring eller adgang til konkret viden om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

Formål med beredskabsplanen.

Negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter er komplekse og følsomme problemstillinger. Det kan være svært som fagperson at vurdere, hvornår og hvordan man skal handle på en bekymring.

Som fagperson og qua din skærpede underretningsspligt reagerer du som udgangspunkt på tegn på mistriivsel hos børn og unge. Beredskabsplanen er dermed tænkt som et supplement til de handleplaner og vejledninger, der allerede findes.

Definitioner

Begreberne negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter kan defineres forskelligt.

Hvad er negativ social kontrol?

Negativ social kontrol er et delelement af æresrelaterede konflikter og kan i nogle tilfælde være første tegn på, at en konflikt er under optrapning, eller at et barn eller en ung mistrives. Negativ social kontrol i forhold til æresrelaterede konflikter handler om handlinger, styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder.

Det kan f.eks. være kontrol eller restriktioner i forhold til livsstil, fritidsaktiviteter, sociale relationer, valg af ægtefælle eller retten til at bestemme over sin egen krop. Det kan få konsekvenser for den enkelte i form af f.eks. manglende frihed og lighed samt deltagelse i skole- og fritidsaktiviteter.

Negativ social kontrol udøves primært af familien, men også blandt de unge selv. De unge kan dermed komme i en dobbelt position som værende udsat for negativ social kontrol af f.eks. forældrene og selv udøve negativ kontrol af for eksempel søskende.

Hvad er æresrelaterede konflikter?

Ved en æresrelateret konflikt forstås en konflikt, som knytter sig til opfattelsen i en familie af, at et familiemedlem har krænket familiens ære. Æren er tæt knyttet til den unges seksualitet, som skal kontrolleres, så den unge bevarer sin ærbarhed.

En krænkelse af familiens ære kan f.eks. opstå i tilfælde, hvor et familiemedlem har en kæreste, har seksuel orientering uden for familiens normer, har sex uden for ægteskab eller har en ægtefælle mod familiens ønske. Æreskodekset gælder kun i nogle familier, og det er ikke knyttet til bestemte religioner eller kulturer.

Bekymringstegn

Nedenstående bekymringstegn skal ikke bruges som en tjekliste. At nedenstående tegn ikke optræder, betyder ikke nødvendigvis, at en borger ikke er udsat for negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter.

Der skal foretages en grundig vurdering af de enkelte tilfælde, men det er vigtigt at indtænke muligheden for, at den borger der udviser nedenstående tegn kan være udsat for en negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikt.

Hvis en række af nedenstående adfærdsændringer optræder, kan der være grund til at undersøge nærmere.

Nogle af de tegn, som personer, der har været udsat for social kontrol (børn såvel voksne), typisk udviser, er:

- Krav om bestemt påklædning
- Overvågning, tjek af telefon, mails, opfordring til at holde øje med søskende i det offentlige rum.
- Forbud mod at have fritidsaktiviteter eller et "almindeligt" socialt liv, herunder forbud mod at ses med venner og kolleger af det modsatte køn. Forbud mod at vælge venner.
- Deltager ikke i skolens arrangementer eller andre fritidsaktiviteter
- Forbud mod at deltage på arbejdsmarkedet og/eller manglende adgang til egen økonomi (særlig for kvinder), forbud mod valg af uddannelse, kærester eller ægtefælle.
- Isolation og eksklusion fra familie og slægtninge eller trusler herom.

- Følelsesmæssigt pres, skyld og skam, - trusler, verbal chikane samt psykisk og fysisk vold.
- Familie som bestemmer over børneopdragelsen.
- Ufrivilligt udlandsophold/genopdragelsesrejse.

Nogle af de tegn, som personer, der har været udsat for æresrelaterede konflikter (børn såvel voksne), typisk udviser, er:

- Mistrivsel, koncentrationsbesvær og stress
- Psykiske problemer og udsat for fysisk vold
- Dobbeltliv (særligt for unge)
- Tydeligt alders- og kønshierarki i familien
- Isolerer sig fra fællesskaber (i skolen, på uddannelsen eller på arbejdet) og er udelukkende sammen med andre familiemedlemmer.

Hvis et barn/ung er udsat for negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter, vil han/hun ofte ændre adfærd. Det kan for eksempel være, at barnet/den unge er blevet mere indadvendt, har højere fravær fra skolen, har problemer med at koncentrere sig, er tavs, føler sig trist og hjælpeløs og viser tegn på selvdestruktiv adfærd.

Tegnene er de samme som ved andre former for mistrivsel, såsom omsorgssvigt, vold og seksuelle overgreb, hvor adfærdsændringer ofte er de tydeligste tegn på, at noget er galt.

Markante og negative ændringer i barnets/den unges adfærd bør derfor altid give anledning til drøftelser med kolleger/nærmeste leder for at afklare, om der er behov for hjælp eller støtte til barnet eller den unge.

Forebyggelse og tidlig opsporing af negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter.

At arbejde med forebyggelse og opsporing af negativ social kontrol af børn og unge på det faglige område handler i høj grad om, at man som leder og medarbejder besidder en faglig viden om:

- Tegn og reaktioner hos børn og unge, der udsættes for negativ social kontrol.
- Forståelsen og tolkningen af børn og unges tegn og reaktioner på negativ social kontrol
- Kendskab til det kommunale beredskab
- At tale med børn generelt og specifikt i relation til temaerne negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter.

Handling

Se Actionguide.

Når der kommer en henvendelse til enten Myn-
dighedsafdelingen eller Arbejdsmarkedsafdelin-
gen i forhold til negativ social kontrol og/eller
æresrelaterede konflikter, vil de som det første
lave en risikovurdering og eventuelt en sikker-
hedsplan, hvis de vurderer at dette er nødven-
digt.

Risikovurdering

Det er vigtigt at være opmærksom på det risikoniveau, der kan være gældende for barnet/den unge i sager med negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. Der kan være alvorlige konsekvenser i disse sager, og myndighedsrådgiveren bør derfor foretage en risikovurdering efter anbefalingerne i action guides.

Risikovurderingen skal opdateres løbende. En risikovurdering skal altid foretages inden forældrene kontaktes, da forældreinddragelse kan forværre barnets/den unges situation.

I en risikovurdering skal det ligeledes vurderes, om der er særlige hensyn til samarbejdspartnere, der skal foretages for at sikre barnets/den unges sikkerhed. Det er eksempelvis gældende i forhold til udveksling af oplysninger.

I sager hvor der er tale om unge/voksne over 18 år, kan det være relevant at kommunen overvejer, om der skal foretages navne- og adressebeskyttelse.

Myndighedsrådgiveren kan vælge at inddrage Infohuset i udarbejdelsen af risikovurderingen og sikkerhedsplanen.

Sikkerhedsplan

Det kan være nødvendigt at lave en sikkerhedsplan med fokus på:

- Hvad gør den unge, hvis tingene pludseligt spidser til?
- Hvem kan den unge kontakte, hvordan og på alle tider af døgnet?
- Hvem reagerer og hvordan, hvis den unge f.eks. ikke vender tilbage på aftalte tidspunkter?

En sikkerhedsliste til unge kan findes her:

https://www.etniskung.dk/_files/2016/160522_etu_sikkerhedsfolder_60x104mm_1korr.pdf

Det er vigtigt, at sikkerhedsplanen løbende opdateres, hvis situationen ændrer sig.

En geografisk flytning af den udsatte person kan være et eksempel herpå, da sagen skal videregives til en anden kommune. Vigtig viden samt ansvar kan i sådan et tilfælde gå tabt.

Det er desuden vigtigt, at handleplanen skal udføres sammen med borgeren, og skal blandt andet indeholde en risikovurdering.

Relevant lovgivning

I arbejdet med æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol er det relevant at være opmærksom på bestemte dele af lovgivning.

Barnets lov §15 stk. 3:

Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme blandt børn, unge og deres familier. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov, dog som minimum hvert fjerde år.

Barnets lov §18 stk. 3:

Viser vurderingen efter stk. 1, at der kan være tale om æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol, har kommunalbestyrelsen pligt til at foretage en risikovurdering, inden barnets eller den unges forældre og netværk inddrages i sagen.

(Hvilket bl.a. er grundlaget for denne beredskabsplan. I §15 er der nævnt ekstremisme, men dette tema vil som udgangspunkt altid blive behandlet i Infohuset).

Barnets lov §18 stk. 1:

Hvis kommunalbestyrelsen har viden om eller grund til at antage, at et barn eller en ung har behov for hjælp og støtte efter denne lov, skal kommunalbestyrelsen screene, om der er tale om følgende:

- 1) En problemstilling, der ikke kræver yderligere afdækning af barnets eller den unges støttebehov.
- 2) En problemstilling, der kræver yderligere afdækning af et eller flere forhold af betydning for barnets eller den unges støttebehov, jf. § 19.
- 3) En problemstilling, der kræver en børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges støttebehov, jf. §§ 20-22.

Forslag til tre konkrete arbejdsværktøjer:

Kulturagrammet, Bekymringsbarometeret og Fokuscirklen: <https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/UUI/bilag/204/1941953.pdf> (side 48- 50)